

Traktaty polsko-niemieckie z lat 1990 i 1991 - nowa jakość stosunków pomiędzy Polską a Niemcami

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1. Cel i zakres pracy s. 4

2. Analiza sytuacji w Niemczech po zakończeniu II wojny światowej s. 6

ROZDZIAŁ 1 STOSUNKI POLSKO-NIEMIECKIE OD 1945 ROKU DO KOŃCA LAT OSIEMDZIESIĄTYCH s. 11

1.1 . Kwestia granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej – układ zgorzelecki z 1950 r. s. 12

1.2. Polityka wschodnia RFN s. 14

1.3. Nowa polityka wschodnia Wielkiej Koalicji – układ z 7 grudnia 1970 r. s. 17

1.4. Kwestia „wypędzonych” i pozostałych w Polsce byłych obywateli Niemiec s. 21

1.5. Stosunki polsko – niemieckie w latach osiemdziesiątych s. 24

ROZDZIAŁ 2 TRAKTAT GRANICZNY Z 14 LISTOPADA 1990 ROKU s. 36

ROZDZIAŁ 3 TRAKTAT O DOBRYM SĄSIEDZTWIE I PRZYJAZNEJ WSPÓŁPRACY JAKO FUNDAMENT NOWYCH STOSUNKÓW MIĘDZY ZJEDNOCZONYMI NIEMCAMI I RZECZĄPOSPOLITĄ POLSKĄ s. 52

3.1. Trudne rokowania s. 53

3.2. Postanowienia traktatu s. 56

3.3. Realizacja postanowień traktatu z 1991 roku jako droga do pojednania polsko-niemieckiego s. 65

ZAKOŃCZENIE. PERSPEKTYWY STOSUNKÓW POLSKO – NIEMIECKICH s. 73

BIBLIOGRAFIA s. 77

WSTĘP

1. Cel i zakres pracy

Do tradycyjnych poglądów społeczeństw europejskich należy mniemanie, że przyszłość kształtuje się jako konsekwencja wydarzeń historycznych. Żadne stosunki między dwoma państwami ościennymi nie są w podobny sposób obciążone historycznymi faktami jak stosunki między Polską i Niemcami. Nie tylko straszliwe doświadczenia XX wieku, ale także rozbiory Polski w XVIII wieku, w których brały udział m. in. Prusy i intensywna pruska polityka germanizacyjna wryły się głęboko w zbiorową pamięć Polaków.

Najtragiczniejsze jednak okazały się wydarzenia XX wieku. Inwazja wojsk niemieckich na Polskę w 1939 roku i okres nazistowskiej okupacji odcisnęły trwałe piętno na społeczeństwie polskim. Gardząca człowiekiem rasistowska ideologia Hitlera, degradująca wschodnie narody do podludzi, realizowana z żelazną konsekwencją, prowadziła do wyniszczenia narodu polskiego. Miliony Polaków zostały gwałtem wysiedlone ze swoich domów i pozbawione życia. Setki tysięcy wywieziono na roboty przymusowe.

Stolica kraju Warszawa została po stłumieniu powstania w 1944 roku całkowicie zniszczona. Przyszłość obu narodów została dodatkowo obciążona przez wypędzenie Niemców z byłych terenów Rzeszy. Miliony ludzi zmuszone były opuścić swą ojczyznę na wschód od Odry i Nysy Łużyckiej. Setki tysięcy straciły przy tym życie. Zwycięskie mocarstwa podporządkowały byłe niemieckie obszary wschodnie polskiej administracji, co pogłębiło panującą między Niemcami i Polakami nienawiść i wrogość. Między Polską i RFN, które były członkami przeciwnych paktów, przez dziesięciolecia nie istniały żadne stosunki dyplomatyczne.

Wpływ na to miał m. in. fakt istnienia dwóch państw niemieckich. Republika Federalna odmawiała nawiązania stosunków z państwami, które jak to miało miejsce w przypadku Polski, utrzymywały stosunki z NRD na zasadach prawa międzynarodowego. RFN odmawiała również uznania granicy na Odrze i Nysie, co z kolei dla Polski stanowiło warunek nawiązania stosunków dyplomatycznych. Istniały jednak rozliczne polsko - niemieckie inicjatywy, które pozwalały na utrzymywanie nieoficjalnych kontaktów i prowadziły do gospodarczego,

kulturalnego i społecznego zbliżenia między Niemcami i Polakami. Stosunek Polski do Republiki Federalnej Niemiec był określany przede wszystkim przez przynależność obu państw do różnych bloków politycznych. Dopiero gdy osłabła konfrontacja supermocarstw w Europie, zaczęły pojawiać się wspólne inicjatywy.

Podstawą polepszenia stosunków było uznanie polskiej granicy zachodniej przez socjalliberalną koalicję Willy'ego Brandta. Jednakże rozwój stosunków polsko - niemieckich ciągle jeszcze był determinowany przez doświadczenia zimnowojenne. Poparcie Republiki Federalnej Niemiec dla niezależnego ruchu związkowego „Solidarność” i jego walki przeciw komunistycznej dyktaturze, a także zachodnioniemieckie akcje pomocy dla cierpiącego niedostatek polskiego społeczeństwa, przyczyniły się na początku lat osiemdziesiątych do zmiany obrazu Niemców w oczach wielu Polaków.

Wydarzenia lat 1989 - 1990 - wybór pierwszego po drugiej wojnie światowej polskiego rządu niekomunistycznego w czerwcu 1989 roku, upadek „muru berlińskiego” w Niemczech i niemieckie zjednoczenie - stworzyły podstawę do zupełnie nowych stosunków między Polską a Niemcami. Podpisanie traktatów o uznaniu przez zjednoczone Niemcy granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej z 1990 roku i traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 1991 roku stały się fundamentem nowej współpracy.

Celem tej pracy jest ukazanie historii trudnego sąsiedztwa między Polską i Niemcami, obciążonego przez wieki wzajemną wrogością, a wręcz nawet nienawiścią. Praca ta ma być obrazem trudnej drogi, jaką przebył naród polski i niemiecki w celu przełamania negatywnego stereotypu i nawiązania dialogu między obu społecznościami.

Zawarte traktaty z lat 1990 i 1991 stanowią solidny fundament i tworzą niespotykane w historii obu państw warunki do trwałego pojednania. Uregulowania zawarte w traktacie z 1991 roku wskazują kierunki działań zmierzających do pojednania, ale najważniejsze jest to, aby w świadomości obu społeczeństw przełamać wzajemne antagonizmy i stworzyć chęć poznania i wzajemnego zrozumienia tradycji, kultury i historii drugiego narodu. Trzeba zrobić wszystko, aby „trudne sąsiedztwo” przerodziło się w „przyjazne partnerstwo”, aby stare polskie porzekadło wyrażające opinię, że „jak świat światem, nigdy Niemiec nie był Polakowi bratem”, nabrało nowego brzmienia „jak świat światem, nigdy tak bardzo Niemiec nie był Polakowi bratem”.

2. Analiza sytuacji w Niemczech po zakończeniu II wojny światowej

Klęska Niemiec w wywołanej przez to państwo ludobójczej II wojnie światowej doprowadziła do podpisania przez nie aktu bezwarunkowej kapitulacji 8 maja 1945 r. Akt ten miał znaczenie nie tylko militarne, lecz także i polityczne. W pokonanych Niemczech nie istniały żadne niemieckie organy państwowe. Zwycięskie mocarstwa przejęły najwyższą władzę w, zastrzegając sobie prawo do ostatecznych decyzji odnośnie do ustroju i granic państwa niemieckiego. Mocarstwa oświadczyły przy tym, że przejęcie władzy najwyższej nie oznacza aneksji Niemiec. W myśl postanowień tzw. protokołu Londyńskiego z 12 września 1944 roku w sprawie stref okupacyjnych w Niemczech oraz z 14 listopada tegoż roku o mechanizmie kontroli sojuszniczej, obszar Niemiec w granicach z 31 grudnia 1937 roku został podzielony na cztery strefy okupacyjne: amerykańską, brytyjską, francuską i radziecką.

Stolica Niemiec Berlin został również poddany odrębnemu łącznemu zarządowi mocarstw. Z podziału wyłączone zostały tereny przyznane Polsce, tj. ziemie na wschód od Odry i Nysy Łużyckiej. Uchylone zostało całe ustawodawstwo hitlerowskie. W to miejsce wprowadzone zostały przepisy prawne ustanowione przez naczelną organ zarządu międzysojuszniczego w okupowanych Niemczech, tj. przez Sojuszniczą Radę Kontroli, a na niższym szczeblu przez wchodzących w jej skład komendantów wojskowych poszczególnych stref oraz Sojuszniczą Komendanturę Berlina. Postanowienia Układu Poczdamskiego ustalały polityczne i gospodarcze zasady traktowania Niemiec w okresie okupacji. „Nowe” Niemcy miały zostać poddane demilitaryzacji, denazyfikacji, dekartelizacji i demokratyzacji. W początkowej fazie okupacji sprzymierzeni nie przewidywali powstania niemieckiego rządu centralnego, jednakże powołano pewne centralne niemieckie organy administracyjne kierowane przez sekretarzy stanu na zlecenie Sojuszniczej Rady Kontroli.

Organy te obejmowały dziedziny finansów, transportu, komunikacji, handlu zagranicznego i przemysłu. Współpracy w ramach koalicji antyhitlerowskiej towarzyszyła narastająca nieufność partnerów, wynikająca z odmiennych interesów państwowych i względów ideologiczno - politycznych. Celem polityki amerykańskiej i brytyjskiej było stworzenie gospodarczej jedności Niemiec przez powołanie centralnych urzędów niemieckich i Rady Krajów Federalnych.

Amerykanom przyświecały trzy główne cele: powstrzymanie totalnego załamania się gospodarki okupowanego kraju, głodu oraz odciążenie własnego podatnika, a także stworzenie w przyszłości rynku zbytu dla własnych towarów i zapewnienie sobie w ten sposób wpływów ekonomicznych w tym rejonie .

Realizując zlecenie swego rządu amerykański gubernator wojskowy w Niemczech zaproponował Sojuszniczej Radzie Kontroli przyłączenie innych stref do strefy amerykańskiej. Federalistyczna koncepcja amerykańska, zgodnie z którą popierano rozwój krajów federalnych, związana była z dążeniem do stworzenia jednolitego obszaru ekonomicznego na obszarze okupowanych Niemiec, w celu podniesienia poziomu wydajności gospodarki niemieckiej. Przystała na to tylko Wielka Brytania. ZSRR nie chciał utracić kontroli nad swoją strefą, a Francja dążyła do jak największego osłabienia Niemiec, m. in. przez ich rozczłonkowanie.

Formalne połączenie strefy amerykańskiej i brytyjskiej, czyli powołanie do życia Bizonii nastąpiło 1 stycznia 1947 r. W pierwszej połowie 1948 r. , pod naciskiem Stanów Zjednoczonych, a także w obliczu napiętej sytuacji międzynarodowej (zaostrenie się zimnej wojny), do Amerykanów i Brytyjczyków dołączyli Francuzi. Scalenie trzech stref zachodnich stało się początkiem utworzenia odrębnego państwa. 1 lipca 1948 roku trzech gubernatorów wojskowi wręczyli zebranim we Frankfurcie nad Menem jedenastu premierom krajów stref zachodnich trzy dokumenty, które przeszły do historii pod nazwą Dokumentów Frankfurckich .

Były one wynikiem obrad trwającej od 23 lutego do 7 czerwca 1948 r. londyńskiej konferencji sześciu państw zachodnich – trzech zachodnich mocarstw okupacyjnych oraz Belgii, Holandii i Luksemburga. Dokumenty te przewidywały zwołanie najpóźniej do 1 września 1948 r. zgromadzenia konstytucyjnego dla wypracowania konstytucji przyszłego państwa zachodnioniemieckiego. Drugi dotyczył zmiany granic między landami, a trzeci zapowiadał wydanie, wraz z ogłoszeniem konstytucji, statutu okupacyjnego szczegółowo regulującego stosunki nowego rządu zachodnioniemieckiego z trzema mocarstwami.

Zebrani na naradzie pod Koblencją premierzy landów wyrazili zgodę na „propozycje” aliantów. Zgodę opatrzyli kilkoma zastrzeżeniami. Zastrzeżenia dotyczyły wszystkiego, co mogłoby nadać planowanemu tworowi charakter państwa, pogłębić rozłam i definitywnie przekreślić zjednoczenie Niemiec. Żądali też wydania Statutu Okupacyjnego jeszcze przed rozpoczęciem prac nad Ustawą Zasadniczą dla zademonstrowania, że mające nastąpić zmiany będą skutkiem woli

moocarstw okupacyjnych, a nie aktem samostanowienia narodu niemieckiego . Druga konferencja premierów w Rudesheim przebiegała w atmosferze ostrego sporu o Berlin Zachodni. Zgromadzeni pogodzili się z utworzeniem nowego państwa, jakkolwiek pozostali przy prowizorycznym nazewnictwie (Rada Parlamentarna i Ustawa Zasadnicza). 23 maja 1949 r. weszła w życie „tymczasowa” Ustawa Zasadnicza.

7 września ukonstytuował się Bundestag (po wyborach z 14 sierpnia 1949r.) i Bundesrat (niższa i wyższa izba parlamentu). Na stanowisko prezydenta został wybrany Theodor Heuss z FDP, a kanclerzem - przewagą jednego głosu w Bundestagu- został Konrad Adenauer. W dniu 21 września 1949 roku została utworzona Republika Federalna Niemiec, która stała się państwem demokratycznym, a realizacja Planu Marshalla spowodowała, że z czasem stała się potęgą gospodarczą, polityczną i militarną w Europie.

Ze wszystkich stref okupacyjnych w sowieckiej strefie okupacyjnej najszybciej przystąpiono do organizowania życia politycznego i gospodarczego. Sowiecka Administracja Wojskowa (SAW) 27 lipca 1945 r., a więc jeszcze przed zakończeniem konferencji poczdamskiej (17 lipca - 2 sierpnia 1945 r.), powołała do życia rozkazem nr 17 jedenaście centralnych urzędów niemieckich, pomyślanych jako organy pomocnicze SAW. Ponadto od marca 1946r. do kwietnia 1948 r. działała Niemiecka Komisja Centralna do spraw Konfiskat i Sekwestracji, która sterowała nacjonalizacją gospodarki.

Drugi Kongres Ludowy, zwołany w marcu 1948 r. powołał Niemiecką Radę Ludową, której zadaniem było kierowanie pracami politycznymi między kongresami i przygotowanie referendum w sprawie jedności Niemiec. Powołana przez Radę Komisja Konstytucyjna przedstawiła projekt konstytucji przyszłego państwa. Równocześnie konsekwentne zmiany następowały w sferze gospodarczej. W marcu 1948 r. Niemiecka Komisja Gospodarcza (NKG) otrzymała od SAW uprawnienia do wydawania dyrektyw wiążących wszystkie organy strefy sowieckiej. Tym samym NKG stała się załączkową formą przyszłego rządu. Zatwierdzenie bońskiej Ustawy Zasadniczej przez aliantów skłoniło stronę wschodnią do działań. Przez kraj przeszła - stymulowana przez komunistów - fala robotniczych głosów, domagających się utworzenia własnego państwa na Wschodzie.

W związku z tym Niemiecka Rada Ludowa rozpoczęła przygotowania do

utworzenia Niemieckiej Republiki Demokratycznej. 7 października 1949 roku Rada ukonstytuowała się jako tymczasowa Izba Ludowa, która zajęła się wprowadzeniem w życie konstytucji i zleciła Otto Grotewohlowi sformowanie rządu.

Liczba stron	75
Nazwa Szkoły Wyższej	Uniwersytet Opolski
Rodzaj pracy	licencjacka
Rok oddania	2000

To jest gotowa, obroniona praca. Gdyby chcieli Państwo zlecić napisanie zupełnie nowej pracy, to zapraszamy na stronę [pisanie prac](#) - sprawdzony serwis!